

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Α' ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΛΑΪΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Αγ. Θωμά 17
Τ.Κ.115 27, Γουδή
Τηλ.: 2132061140
2132061470
Fax: 2132061828

Δ/ντής: Καθηγητής **Κ. Α. Κωνσταντινίδης**

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΟΥΡΟΛΟΓΙΑΣ

Υπεύθυνοι :

- ❖ **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Καθηγητής & Διευθυντής Α' Ουρολογικής Κλινικής, Γ.Ν.Α. Λαϊκό, ΕΚΠΑ**
- ❖ **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΔΕΛΗΒΕΛΙΩΤΗΣ, Καθηγητής & Διευθυντής Β' Ουρολογικής Κλινικής, Γ.Ν.Α. Σισμανόγλειο, ΕΚΠΑ**

Διδάσκοντες : Μέλη ΔΕΠ, Ιατροί ΕΣΥ, Ακαδημαϊκοί Υπότροφοι των Α' & Β' Πανεπιστημιακών Ουρολογικών Κλινικών.

ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ

- ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΟΥΡΟΔΟΧΟΥ ΚΥΣΤΗΣ
- ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΝΕΦΡΟΥ & ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΠΥΕΛΟΥ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ 9^{ΟΥ} -10^{ΟΥ} ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ

ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΟΥΡΟΔΟΧΟΥ ΚΥΣΤΕΩΣ
ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΝΕΦΡΟΥ ΚΑΙ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΠΥΕΛΟΥ
ΛΙΘΙΑΣΗ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ
ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΡΧΕΩΝ-ΠΕΟΥΣ
ΚΑΛΟΘΗΘΗΣ ΥΠΕΡΙΠΛΑΣΙΑ & ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΥΡΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ- ΝΕΥΡΟΥΡΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ- ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ
ΑΝΔΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

Θεματική Ενότητα : ΑΝΔΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ (3 ώρες διδασκαλίας)

Σκοπός του μαθήματος είναι να μπορούν οι φοιτητές να απαντήσουν στις πιο κάτω ερωτήσεις :

A) ΣΤΥΤΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- 1) Ποια είναι η ανατομία , η αγγείωση και η νεύρωση των σηραγγωδών σωμάτων του πέους
- 2) Πως προκαλείται η στύση και η εκπερμάτωση
- 3) Ποιος είναι ο ρόλος των νευροδιαβιβαστών στη στύση
- 4) Ποιος είναι η ρόλος της φωσφοδιεστεράσης -5 στη στύση
- 5) Πως λαμβάνεται το ανδρολογικό ιστορικό
- 6) Ποιες συστηματικές παθήσεις και φάρμακα μπορεί να προκαλέσουν στυτική δυσλειτουργία
- 7) Ποιες οι κυριότερες εξετάσεις για τον ασθενή με στυτική δυσλειτουργία
- 8) Ποια είναι τα φάρμακα για τη στυτική δυσλειτουργία (peros, ενδοσηραγγώδεις ενέσεις) και ο τρόπος δράσης τους
- 9) Τι είναι η αντλία κενού
- 10) Τι είναι οι ενδοπεϊκές προθέσεις

B) ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

- 1) Ορισμός- Ανατομία όρχεων – Φυσιολογία
- 2) Ποια είναι τα στάδια της σπερματογένεσης
- 3) Ποιος ο ρόλος των κυττάρων Sertolig & Leydig
- 4) Ποιες καταστάσεις και παθήσεις επηρεάζουν τη σπερματογένεση
- 5) Ποιες οι παράμετροι του σπερμοδιαγράμματος και ποιες οι διαταραχές τους
- 6) Τι είναι η κίρσοκήλη και πώς επιδρά στο σπερμοδιάγραμμα
- 7) Ποιες οι κυριότερες χρωμοσωμικές διαταραχές που επηρεάζουν την σπερματογένεση.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Παθήσεις όρχεων - πέους

Τρείς (3) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Διάγνωση και αντιμετώπιση σε καλοήθεις και κακοήθεις παθήσεις των όρχεων, του οσχέου και του πέους

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις παρακάτω ενότητες:

- Κύριες καλοήθεις παθήσεις του οσχέου και του πέους
- Διαγνωστική προσέγγιση με βάση την κλινική εικόνα και τον απαραίτητο απεικονιστικό και παρακλινικό έλεγχο
- Η αξία του υπερηχογραφήματος στις παθήσεις του οσχέου
- Ποιες είναι οι παθήσεις που χρειάζονται άμεση αντιμετώπιση
- Κακοήθεις παθήσεις των όρχεων
- Διαγνωστική προσέγγιση με βάση την κλινική εικόνα και τον απαραίτητο απεικονιστικό και παρακλινικό έλεγχο.
- Ο ρόλος των καρκινικών δεικτών.
- Ιστολογικά χαρακτηριστικά και η σημασία τους.
- Σταδιοποίηση και θεραπευτική προσέγγιση.
- Ο ρόλος της χειρουργικής και της χημειοθεραπείας/ακτινοθεραπείας στον καρκίνο των όρχεων

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: φλεγμονές του ουροποιητικού συστήματος

3 ώρες

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Διάγνωση και θεραπευτική αντιμετώπιση των λοιμώξεων του ουρογεννητικού συστήματος

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Συχνότητα και κοινωνικοοικονομική επίπτωση των ουρολοιμώξεων του ενήλικα
2. Αναγνώριση των διαφορών μεταξύ λοίμωξης, επιμόλυνσης και αποικισμού
3. Παθοφυσιολογία των λοιμώξεων του κατωτέρου και ανωτέρου ουροποιητικού συστήματος
4. Δυνατότητα ονομάτισης των συνηθέστερα εμπλεκόμενων βακτηριδίων
5. Διαγνωστική προσπέλαση των λοιμώξεων του κατωτέρου ουροποιητικού
6. Διαγνωστική προσπέλαση των λοιμώξεων του ανωτέρου ουροποιητικού
7. Δυνατότητα περιγραφής του τρόπου συλλογής των ούρων σε άνδρες και γυναίκες
8. Τι περιλαμβάνει η γενική ούρων και πως ερμηνεύονται τα ευρήματά της (φυσικοχημικές ιδιότητες και μικροσκοπική εξέταση του ιζήματος) σε σχέση με την ύπαρξη φλεγμονής
9. Πότε αναμένεται το αποτέλεσμα της καλλιέργειας ούρων
10. Θεραπευτική αντιμετώπιση επιπλεγμένων και μη λοιμώξεων του κατωτέρου ουροποιητικού
11. Μέτρα πρόληψης των υποτροπών
12. Ασυμπτωματική βακτηριουρία-πότε παρεμβαίνουμε
13. Θεραπευτική αντιμετώπιση επιπλεγμένων και μη λοιμώξεων του ανωτέρου ουροποιητικού
14. Παθοφυσιολογία των λοιμώξεων του γεννητικού στον άνδρα
15. Διαγνωστική προσπέλαση των λοιμώξεων του γεννητικού στον άνδρα
16. Θεραπευτική αντιμετώπιση των λοιμώξεων του γεννητικού στον άνδρα (ορχεοπιδιδυμίτιδα, προστατίτιδα οξεία και χρόνια, χρόνιο πυελικό άλγος) σε νέους και γηράσκοντες άνδρες
17. Ειδικές λοιμώξεις (φυματίωση ουρογεννητικού)

Προαιρετικά, δίδονται κατευθύνσεις για περαιτέρω μελέτη στα επιμέρους αντικείμενα:

1. Μηχανισμοί ανάπτυξης αντοχής στα αντιβιοτικά
2. Ουρολοιμώξεις κατά την κύηση

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ- ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ

3 ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Επείγοντα προβλήματα στην Ουρολογία. Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Διαφορική διάγνωση οξέος οσχέου
2. Επείγουσα αντιμετώπιση συστροφής όρχεως
3. Διάγνωση αποφρακτικής ανουρίας
4. Οξεία αντιμετώπιση υπερκαλιαιμίας
5. Αντιμετώπιση αποφρακτικής ανουρίας
6. Διαγνωστική προσέγγιση αποφρακτικής πυελονεφρίτιδας – Σηπτικής καταπληξίας
7. Οξεία αντιμετώπιση αποφρακτικής πυελονεφρίτιδας.
8. Αντιμετώπιση οξείας επίσχεσης ούρων.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

Ώρες διδασκαλίας: 3

Εκπαιδευτικοί στόχοι: Αναφορά στις συγγενείς ανωμαλίες του ουροποιογεννητικού συστήματος

Οι φοιτητές της Ιατρικής πρέπει να εξοικειωθούν με τις κατωτέρω ενότητες:

1. Συγγενείς ανωμαλίες νεφρού: αριθμού, μεγέθους και δομής, θέσης, σχήματος, νεφρικών αγγείων
2. Συγγενείς κυστικές νεφρικές παθήσεις: απλή κύστη (αιτιοπαθογένεια, διαφορική διάγνωση, αντιμετώπιση), πολυκυστική νόσος των νεφρών
3. Νεφρική εκτοπία: τύποι, διαφορική διάγνωση, επιπλοκές
4. Πεταλοειδής νεφρός (αιτιοπαθογένεια, απεικονιστικά ευρήματα, επιπλοκές, θεραπεία)
5. Συγγενείς ανωμαλίες νεφρικής πυέλου. Στένωση πυελοουρητηρικής συμβολής (ΠΟΣ): αίτια, κλινική εικόνα, απεικονιστικά ευρήματα, διάγνωση, θεραπεία)
6. Συγγενείς ανωμαλίες του ουρητήρα: διπλασιασμός (διπλός/δισχιδής ουρητήρας), έκτοπη εκβολή, οπισθοφλεβικός ουρητήρας, συγγενής μεγαουρητήρας, ουρητηροκήλη.
7. Κυστεοουρητηρική παλινδρόμηση: συχνότητα, αίτια, κλινική εικόνα, διάγνωση, τύποι, θεραπευτική αντιμετώπιση, κριτήρια χειρουργικής θεραπείας
8. Συγγενείς ανωμαλίες της κύστης. Εκτροφή.
9. Συγγενείς ανωμαλίες της ουρήθρας. Βαλβίδες ουρήθρας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΥΡΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ –ΝΕΥΡΟΟΥΡΟΛΟΓΙΑ

Ώρες διδασκαλίας: 3

Εκπαιδευτικοί στόχοι: Η διάγνωση της δυσλειτουργίας του κατώτερου ουροποιητικού και οι νευρογενείς διαταραχές της ούρησης. Η διάγνωση και αντιμετώπιση της ακράτειας των ούρων. Οι βασικές αρχές της Ουροδυναμικής Μελέτης.

Οι φοιτητές της Ιατρικής πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιες οι δομές που απαρτίζουν το κατώτερο ουροποιητικό και ποια η νεύρωσή τους;
2. Ποιος ο μηχανισμός της φυσιολογικής ούρησης και πώς τα όργανα του κατώτερου ουροποιητικού (κύστη, ουρήθρα, σφιγκτήρες) συνεργάζονται οι κατά τις φάσεις της πλήρωσης και της κένωσης της κύστης;
3. Τα νεώτερα δεδομένα για την δομή του τοιχώματος της ουροδόχου κύστεως και πως αυτή επηρεάζει την ούρηση;
4. Πώς ορίζεται η δυσλειτουργία του κατώτερου ουροποιητικού;
5. Ποιες παθήσεις μπορούν να προκαλέσουν διαταραχή της λειτουργίας του κατώτερου ουροποιητικού;
6. Ποιες είναι οι νευρογενείς διαταραχές της ούρησης;
7. Ποια η κλινική εικόνα των διαταραχών της ούρησης ανάλογα με το επίπεδο της νευρολογικής βλάβης;
8. Ποιες οι βασικές αρχές της Ουροδυναμικής, ως ειδικής διαγνωστικής μεθόδου στην διερεύνηση των διαταραχών του κατώτερου ουροποιητικού;
9. Ποιες οι ενδείξεις πραγματοποίησης της Ουροδυναμικής μελέτης;
10. Πώς ορίζεται η ακράτεια των ούρων και ποιοι οι υποκείμενοι παθοφυσιολογικοί μηχανισμοί;
11. Ποιοι είναι οι τύποι της ακράτειας των ούρων και ποια η διαφορική τους διάγνωση;
12. Ποια η διαγνωστική διερεύνηση της ακράτεια των ούρων;
13. Ποια η θεραπεία της ακράτειας των ούρων (συντηρητική, φαρμακευτική και χειρουργική);
14. Πώς ορίζεται το σύνδρομο της υπερλειτουργικής κύστης;
15. Ποια η διαγνωστική προσέγγιση και η ποια θεραπευτική αντιμετώπιση του συνδρόμου υπερλειτουργικής κύστης;

ΛΙΘΙΑΣΗ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

3 ώρες

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Κωλικός του νεφρού

- ❖ A. Κλινική εικόνα ανάλογα της εντόπισης του λίθου
- ❖ B. Διάγνωση (εργαστηριακά, απεικονιστικά)
- ❖ Γ. Διαφορική Διάγνωση
- ❖ Δ. Θεραπεία
- ❖ E. Αρχές παρακολούθησης

2. Οξεία πυελονεφρίτιδα αποφρακτικού τύπου

- ❖ A. Κλινική εικόνα
- ❖ B. Διάγνωση (εργαστηριακά, απεικονιστικά)
- ❖ Γ. Διαφορική Διάγνωση
- ❖ Δ. Θεραπεία
- ❖ E. Αρχές παρακολούθησης

3. Λιθίαση της ουροδόχου κύστης

A. Αιτιολογία

- ❖ B. Κλινική εικόνα
- ❖ Γ. Διάγνωση (εργαστηριακά, απεικονιστικά)
- ❖ Δ. Διαφορική Διάγνωση
- ❖ E. Θεραπεία

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Καλοήθης Υπερπλασία και Καρκίνος προστάτη

Τρεις (3) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Συμπτώματα, διάγνωση και αντιμετώπιση σε καλοήθεις και κακοήθεις παθήσεις του προστάτη

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις παρακάτω ενότητες:

Καλοήθης υπερπλασία του προστάτη:

- Επιπολασμός, συμπτωματολογία, διαγνωστική προσέγγιση με βάση το ιστορικό, την κλινική εξέταση και τον απαραίτητο απεικονιστικό και παρακλινικό έλεγχο
- Φαρμακευτική θεραπεία ενδείξεις, αντενδείξεις και παρενέργειες
- Χειρουργικές θεραπείες απόλυτες και σχετικές ενδείξεις, παρενέργειες

Καρκίνος του προστάτη

- Επιπολασμός, συμπτωματολογία
- Screening για τον καρκίνο του προστάτη (Ενδείξεις και περιορισμοί)
- Βιοψία προστάτη (ενδείξεις, επιπλοκές, περιορισμοί)
- Ιστολογικά χαρακτηριστικά και η σημασία τους.
- Σταδιοποίηση και θεραπευτική προσέγγιση.
- Ο ρόλος της χειρουργικής και της ακτινοθεραπείας στη ριζική θεραπεία του περιορισμένου καρκίνου του προστάτη
- Παρακολούθηση μετά τη ριζική θεραπεία και η έννοια της βιοχημικής υποτροπής
- Θεραπευτικές επιλογές στην υποτροπή του καρκίνου του προστάτη μετά τη ριζική θεραπεία
- Θεραπεία μεταστατικού καρκίνου του προστάτη
- Ορμονοευαίσθητος, ευνουχοάντοχος, ορμονοάντοχος καρκίνος του προστάτη

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΟΥΡΟΔΟΧΟΥ ΚΥΣΤΗΣ

Τρείς(3) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Στοιχεία σχετικά με τον καρκίνο της ουροδόχου κύστης. Εισαγωγή στη χειρουργική αντιμετώπιση. Εισαγωγή στην εκτροπή των ούρων μετά ριζική κυστεκτομή.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιοι οι αιτιολογικοί παράγοντες του καρκίνου ουροδόχου κύστης; Υπάρχει γονιδιακή/χρωμοσωμική συμμετοχή;
- Ποια η σταδιοποίηση (TNM);
- Τι είναι το θήλωμα;
- Ποιοι οι ιστολογικοί τύποι; Ποιος είναι ο συχνότερος;
- Ποιες οι κλινικές εκδηλώσεις του καρκίνου ουροδόχου κύστης;
- Ποια η διαγνωστική προσέγγιση;
- Ποια είδη θεραπείας ανάλογα με το στάδιο νόσου υπάρχουν;
- Σε τι αντιστοιχεί το στάδιο T_a, T₁ και in situ και ποια η θεραπεία;
- Ποιοι οι προγνωστικοί παράγοντες υποτροπής;
- Είδη ενδοκυστικών εγχύσεων.
- Πως γίνεται η παρακολούθηση των μη μυοδιηθητικών όγκων;
- Ποιες οι θεραπείες της μυοδιηθητικής νόσου;
- Ποιες οι ενδείξεις της ριζικής κυστεκτομής;
- Ποια τα είδη της εκτροπής των ούρων;

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΝΕΦΡΟΥ & ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΠΥΕΛΟΥ

Τρείς (3) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Στοιχεία σχετικά με τον καρκίνο του νεφρού (όχι του καρκίνου από μεταβατικό επιθήλιο). Εισαγωγή στη χειρουργική αντιμετώπιση.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιοι οι αιτιολογικοί παράγοντες του νεφρικού καρκίνου; Υπάρχει γονιδιακή/χρωμοσωμική συμμετοχή;
- Ποια η σταδιοποίηση (TNM);
- Ποιοι οι ιστολογικοί τύποι; Ποιος είναι ο συχνότερος;
- Ποιες οι κλινικές εκδηλώσεις του νεφρικού καρκίνου;
- Τι είναι οι παρανεοπλασματικές εκδηλώσεις;
- Ποια η διαγνωστική προσέγγιση;
- Ποια η θέση της νεφρικής βιοψίας;
- Ποια είδη θεραπείας υπάρχουν;
- Ποιες οι ενδείξεις της μερικής (nephron sparing) νεφρεκτομής; Ποιες οι χειρουργικές μέθοδοι εκτέλεσης;
- Ποιες οι ενδείξεις της ριζικής νεφρεκτομής; Ποιες οι χειρουργικές μέθοδοι εκτέλεσης;
- Ποιες οι μέθοδοι ελάχιστα επεμβατικής θεραπείας; Ποιες οι ενδείξεις και αντενδείξεις τους;
- Έχει θέση η νεφρεκτομή στη μεταστατική νόσο;